

פתרון במסגרת ההלכה

הצעת חוק תקדימית מאפשרת למסורבות גט להמשיך בחייהן

מאת ציונה קניגיאיר

תופעת מסורבות הגט קיימת כבר עשרות שנים – בית הדין הרבני נותן פסק דין המחייב מתן גט, אך יש גברים שהחלטה זו היא בעבורם המלצה בלבד. נשים אלה מתענות ולא יכולות להמשיך בחייהן – כי כך החליט הבעל.

ההלכה היהודית קובעת כי הגבר מקדש את האשה וכך הם הופכים לזוג נשוי. בהתאמה מוחלטת, הגבר הוא זה שמגרש את האשה בכך שהוא נותן לה גט; הוא הנותן והיא המקבלת. זהו קלף שאין עליו מיקוח: הכוח ניתן מראש בידי הגבר, ובהעדר הסכמתו – על האשה "לקנות" את הגט בויתודים על רכוש, מזונות ועוד.

החוק מקנה לבית הדין כלים לאילוף הגיבוי לתת גט: שלילת רישיון, כליאה והגבלות נוספות על חירותו. ואולם, החשש הגדול של הממסד בשימוש באמצעים אלו הוא מתן "גט מעושה" – אז יטען הגבר כי "הכריחו" אותו, הגט ייחשב "לא כשר" וילדיה של האשה מקשר חדש יהיו, בעיני הרת, ממזרים.

אך פה לא מסתיים תפקיד ההלכה. מצוקתן של מסורבות הגט לא נעלמה מעיניהם של חכמי היהדות גם בזמנים קדומים יותר: כך, נקבעו מקרים שבהם נישואים בוטלו שלא בדרך של גט אלא על ידי הפקעת קידושין – לבית הדין הסמכות להפקיע ממון (בימינו, טבעת הנישואים) אם הגבר נוהג בצורה לא הוגנה. השווי הכספי של הטבעת שבאמצעותה קידש הגבר את האשה מופקע, והזוג נחשב כמי שלא היה נשוי מימיו. סמכות זו של הפקעה ניתנה בעבר גם ל"קהל", משמע ל"ציבור". כיום ה"ציבור" הוא הכנסת.

את הרעיון הזה תירגם הפרופ' ברכיהו ליפשיץ מהאוניברסיטה העברית בירושלים לפתרון שניתן ליישמו כיום במסגרת ההלכה. הצעת חוק בתי דין רבניים – קיום פסקי דין של גיבוי, תיקון הפקעת זכויות, התשס"ד 2004 – מעגנת את הדברים האמורים בחקיקה. הפתרון המוצע קובע כי לאחר שבית הדין הרבני כבר

קבע בהחלטה על מתן גט או כפיית גט והגבר אינו מציית – יופקע זכויותיו בכסף או בשווה כסף. זאת לאחר פרק זמן (בהצעת החוק מוצעת שנה, תקופה משמעותית ביותר), שבו יש לגבר הזדמנות לתת גט. בחלוף תקופה זאת, יופקעו זכויות הגבר והאשה תיחשב כלא נשואה.

במרוצת השנים, הביקורת היתה שהפתיחות רונת המוצעים למסורבות גט אינם במסגרת ההלכה ואינם עומדים בקנה אחד עם הממסד הרבני. יחד עם זאת, פתרון הלכתי של הפקעת כסף הקידושין לא זכה עד כה לתמיכת רבנים רבים. עד כה לא נשמעו קולות הקוראים לרבנים לתמוך ולקדם פתרון תקדימי זה, ולכן על הציבור כולו ועל ציבור הרבנים בפרט להתעמק בפתרון ההלכתי המוצע ולקדם אותו בכל דרך אפשרית.

מפליא לדעת עד כמה גברים ונשים בישראל עדיין רוצים להתחתן כדת משה וישראל, מה שמחייב אותם גם להתגרש באותה צורה. המציאות בארץ היום מחייבת לגשר על הפ

על הרבנים להתעמק בהצעה, לפיה יופקע מהגבר ממון

ערים בין חילונים ורתיים ולעשות מאמץ של קירוב לבבות אמיתי. במסגרת זו, יש לפעול למציאת פתרון במסגרת ההלכה לאותן נשים שנותרות מסורבות גט. הפתרון המוצע במסגרת הצעת החוק הוא צעד אחד מיני רבים בדרך חשובה זו.

בתקופה זו, בסמיכות ליום העגונה שיחול ב-13 במאראס וליום האשה הבינלאומי ולפני הבחירות לכנסת ה-17, על הציבור להקדיש דקה מזמנו למציאת העגומה שבה חיות אלפי נשים בישראל ולחשוב גם מי ייצג אותן ומי יקדם אותן לחיים טובים יותר.